

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31258>

Özet

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i, Do?an, Bulut ve Ç?mr?n (2015) taraf?ndan geli?tirilm?, bireylerin çevresel sorumluluk ve kaynak yönetimi odakl? tüketim e?ilimlerini ölçmeyi amaçlayan bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle tüketicilerin çevre dostu ürünleri tercih etme, gereksiz satın al?mdan kaç?nma, enerji tasarrufu yapma ve yeniden kullan?labilirlik pratiklerini benimseme düzeylerini belirlemek üzere tasarlanm???tır. Ölçek geli?tirme çal???ması, sürdürülebilirli?in dört temel boyutunu kapsayan kapsamlı ve çok faktörlü bir yapı sunmaktadır.

Ölçek, toplamda 17 maddeden olu?makta olup, 5'li Likert tipi derecelendirme ile yan?tlanmaktadır. Temel amaç?, Türkiye'deki bireylerin sürdürülebilir tüketim al???kanlı?ları'nı akademik düzeyde ölçerek, bu alandaki davran???sal ve ekonomik ara?tırmalara katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilir Tüketim, Tüketici Davran???, Çevre Duyarlılı???, Ölçek Geli?tirme, Sürdürülebilirlik.

Yazarlar

Oktay Do?an, Z. Ayça Bulut, F. Kubilay Ç?mr?n.

Amaç

Bu ölçe?in temel amacı, bireylerin günlük ya?amlar?nda sergiledikleri **sürdürülebilir tüketim davran???ları'nı** bilimsel yöntemlerle geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme süreci, tüketicilerin çevresel etkiyi azalt?cı eylemlerini, enerji ve kaynak tasarrufu yakla???mlar?nı ve yeniden kullan?m e?ilimlerini sistematik olarak de?erlendirebilecek çok boyutlu bir araç olu?turmaya odaklanm???tır.

Ölçek, akademik ara?tırmacılara ve politika yap?cılara, tüketici davran???ları'nın sürdürülebilirlik hedefleri do?rultusunda nasıl ?ekillendi?ini anlamaları için nicel veriler sunmayı hedeflemektedir. Elde edilen veriler, çevre bilincini artırmaya yönelik e?itim programları'nın ve pazarlama stratejilerinin geli?tirilmesine katkıda bulunabilir.

Yapı

Ölçek, **sürdürülebilir tüketim davran???nı**, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları kapsayan karma???k bir psikometrik yapı olarak ele almaktadır. Yapısal olarak dört ana boyutta incelenir:

Boyut 1: Çevre Duyarlılı???: Bireyin çevreye en az zarar veren ürünleri tercih etme, do?al materyalleri kullanma ve çevresel sorumlulu?u destekleyen firmaları seçme e?ilimi.

Boyut 2: ?htiyaç D??? Sat?n Alma: Bireyin gereksiz veya mevcut ürünün benzeri olmas?na rağmen yeni ürünleri sat?n alma e?ilimi (Bu boyut, sürdürülebilir davran???n yoklu?unu ölçtü?ü için ters kodlanmas? gereken maddeler içerir).

Boyut 3: Tasarruf: Enerji verimlili?i yüksek ürünleri tercih etme, elektrik tüketimine dikkat etme ve genel olarak kaynak tüketimini azaltma davran???lar?.

Boyut 4: Yeniden Kullan?labilirlik: Ürün ambalajlar?n? veya kullan?lm?? e?yalar? atmak yerine tekrar de?erlendirme, geri dönü?türme ve ödün? alma pratikleri.

Bu dört boyut, sürdürülebilir tüketimin hem bilinçli çevreci eylemleri hem de a??? tüketimden uzak durma gibi olumsuz davran???lar?n kontrolünü kapsamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda (Do?an, Bulut & Ç?mr?n, 2015), ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemek amacıyla geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Özellikle yap? geçerli?ini sa?lamak için **aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizleri** kullan?lm??t?r. Dört faktörlü yap?n?n teorik çerçeveye uygun oldu?u ve maddelerin ilgili boyutlarla yüksek korelasyon gösterdi?i belirlenmi?tir.

Faktör analizleri sonucunda, maddelerin beklenen dört alt boyutta topland??? ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in sürdürülebilir tüketim davran???n?n boyutlar?n? ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini ve yeterli düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlıl???n? ve kararlıl???n? de?erlendirmek amacıyla güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmi?tir. Geli?tirme makalesinde, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?u rapor edilmi?tir. ?ç tutarlıl?k güvenilirlik katsayılar? (genellikle Cronbach Alfa) hem genel ölçek hem de her bir alt boyut için hesaplanm?? ve sonuçlar ölçe?in tutarlı sonuçlar üretti?ini teyit etmi?tir.

Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda homojen oldu?unu ve ölçüm hatas?n?n dü?ük oldu?unu i?aret etmektedir. Bu durum, ölçe?in ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i, çok boyutlu bir yap?y? ortaya ç?karmak amacıyla faktör analizine tabi tutulmu?tur. Analizler, ölçe?in toplam 17 maddesinin, varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan ve teorik beklentilere uygun olan dört temel faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir.

Bu dört faktör (Çevre Duyarlılı???, ?htiyaç D???, Satın Alma, Tasarruf ve Yeniden Kullanılabilirlik), sürdürülebilir tüketim kavramının farklı yönlerini temsil etmektedir. Faktör yüklerinin yüksek olması, her bir maddenin kendi boyutunu güçlü bir şekilde temsil ettiğini ve ölçeğin yapısal netliğinin yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Psikometrik Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 4 Boyutlu, 17 Maddelik Öz Bildirim Ölçeği

Dil Mevcut: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Tüketici Popülasyonu

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki bireylerin sürdürülebilir tüketim eğilimlerini ölçmek üzere geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Katılımcılar, maddelere ne ölçüde katıldıklarını 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlayarak belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Çevre Dostu Ürünler, Enerji Tasarrufu, Geri Dönüşüm, Tüketim Psikolojisi, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Bilgi mevcut değil.

İletişim E-posta Adresleri: onur.dogan@deu.edu.tr

Yazın Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi (Tahmini Bölümü)

Yazınlar, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2015 yılında Doğan, Bulut ve Çımrın tarafından geliştirilmiştir. Akademik çalışmalarda kullanılmak için yazarlarla iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Sorumlu yazar iletişim bilgisi: **onur.dogan@deu.edu.tr**.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgileri e-dergi.atauni.edu.tr adresinden erişilebilir. Ölçeğin

orijinal PDF belgesi ise ?uradan indirilebilir: [surdurulebilir-tuketim-davranisi-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/surdurulebilir-tuketim-davranisi-olcegi-toad.pdf)

Kaynakça

Do?an, O., Bulut, Z. A. ve Ç?mr?, F. K. (2015). Bireylerin sürdürülebilir tüketim davran???lar???n ölçülmesine yönelik bir ölçek geli?tirme çal??mas?. *?ktisadi ve ?dari Bilimler Dergisi*, 29(4), 659-678.

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a???daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i

Boyut 1: Çevre Duyarlıl???

- Ç1: Deterjan, ?ampuan gibi temizlik ürünlerinden çevreye daha az zarar verenleri sat?n al?r?m.
 Ç2: Do?al materyaller kullan?larak üretilmi? giysileri sat?n al?r?m.
 Ç3: Çevresel sorumlulu?u destekleyen firmalar?n ürünlerini al?r?m
 Ç4: Do?ada çözülebilir ambalajl? ürünleri sat?n al?r?m.
 Ç5: Aile bireylerimi ve arkadaşlar?m? çevreye zarar verecek ürünleri almamalar? için ikna ederim.

Boyut 2: ?htiyaç D??? Sat?n Alma

- ?1: Cep telefonu vb. teknolojik aletleri ihtiyaç duymad???m halde yenileri ile de?i?tirim.
 ?2: ?htiyac?m olmasa da yeni giysiler al?r?m.
 ?3: Al??veri? yaparken listemde/akl?mda olmayan ürünleri de sat?n al?r?m.
 ?4: Yeni ç?kan bir ürünü, benzer bir ürünüm olsa da sat?n al?r?m.
 ?5: Yiyecek içecek ürünlerinden ihtiyac?m olmayanlar? da sat?n oldu?um olur.

Boyut 3: Tasarruf

- T1: Enerji tasarrufu sa?layan beyaz e?yalar? sat?n al?r?m.
 T2: Di?erlerine göre daha az elektrik harcayan elektronik cihazlar? sat?n al?r?m.
 T3: Elektronik ürünler sat?n al?rken elektrik tüketim miktarlar?na dikkat ederim
 T4: Evde tasarruflu ampuller kullan?r?m.

Boyut 4: Yeniden Kullanılabilirlik

- Y1: Karton, teneke ve cam gibi ürünlerin ambalajlar?n? atmak yerine tekrar de?erlendiririm.
 Y2: ?htiyac?m oldu?unda az kullan?lm?? ürünleri kiralar ya da ödünç al?r?m (DVD, kitap, vb)

Y3: Kullanımın kârlı tutma vb. işlerde yeniden değerlendiririm.

ARABPSYCHOLOGY.COM